

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 5.5.2009
COM(2009) 215 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
И ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ**

Принос към устойчивото развитие: ролята на справедливата търговия и неправителствените системи за гарантиране на устойчивост, свързани с търговията

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

Принос към устойчивото развитие: ролята на справедливата търговия и неправителствените системи за гарантиране на устойчивост, свързани с търговията

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	4
2.	Развитие на справедливата търговия от 1999 г. насам	5
3.	Прилагане на критериите за устойчивост	7
4.	Политически съображения	8
4.1.	Принос към устойчивото развитие	8
4.2.	Свързани с търговията частни системи за гарантиране на устойчивост и СТО	10
4.3.	Обществени поръчки	10
4.4.	Подкрепа от страна на ЕС	12
5.	Заключения: ролята на публичните органи и на операторите във връзка със справедливата търговия и другите свързани с търговията частни системи за гарантиране на устойчивост	13
ПРИЛОЖЕНИЕ I		15
ПРИЛОЖЕНИЕ II		17
ПРИЛОЖЕНИЕ III		18
ПРИЛОЖЕНИЕ IV		20
ПРИЛОЖЕНИЕ V		21

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото съобщение разглежда настоящата ситуация по отношение на справедливата търговия и другите неправителствените (т.е. частни) системи за гарантиране на устойчивост, свързани с търговията. Комисията открай време признава ролята на потребителите в оказването на подкрепа за целите на устойчивото развитие посредством решенията, които вземат в качеството си на купувачи. Съобщението е изготвено в отговор на заявления нарастващ интерес, както на политическо равнище, така и посредством увеличаване обем на покупки от страна на потребителите в ЕС. В политически план Европейският парламент през 2006 г. изготви доклад относно справедливата търговия и развитието¹. Докладът отбелязва необходимостта от повишена осведоменост сред потребителите и риска от злоупотреби от страна на предприятията, които навлизат на пазара на справедливата търговия без да изпълняват критериите за сертифициране. В допълнение, в него се признава, че справедливата търговия е преди всичко доброволна практика, явление от частния сектор, и че една твърде категорична регулаторна намеса би се оказала по-скоро вредна, отколкото полезна.

В свое проучвателно становище от 2005 г. Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) разгледа „потребителските гаранционни схеми“. Ключовите му констатации се състояха в определянето на необходимостта от меродавна оценка на качеството на схемите за предоставяне на гаранции за потребителите и уточняването на определенията от централно значение. През юни 2006 г. Европейският съвет прие обновена стратегия за устойчиво развитие и насърчи държавите-членки да наблегнат върху развитието на устойчивите продукти и справедливата търговия².

Всяка година потребителите в ЕС закупуват сертифицирани за съответствие с принципите на справедливата търговия продукти на стойност приблизително 1,5 милиарда евро, което е 70 пъти повече в сравнение с 1999 г., когато Комисията прие съобщение относно този въпрос. Този успех подчертава до каква степен е от значение за потребителите, публичните органи и другите заинтересовани лица, в това число и за организациите на производителите в развиващите се страни, да се измери действителното въздействие от справедливата търговия.

В настоящото съобщение изразът „справедлива търговия“ се използва в съответствие със стандартите, установени от международните организации, отговорни за определянето на стандартите и оценката на съответствието, членове на ISEAL³, така както те се прилагат от организациите за справедлива търговия. Изразът „други частни системи за гарантиране на устойчивост“ се използва за описание на други схеми за етикетиране, с които се цели предоставяне на информация на потребителите относно устойчивия характер на производството на продукта. (Кратък преглед на термините и организациите е приложен в Приложение I).

¹ Доклад на Европейския парламент относно справедливата търговия и развитието (2005/2245(INI) — „Докладът Шмид“.

² „Държавите-членки следва да насърчават устойчивите продукти от биологичното земеделие, както и справедливата търговия и екологосъобразните продукти.“

³ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf>, стр. 13.

³ Международен алианс за социална и екологична акредитация и етикетиране.

Настоящото съобщение предоставя актуализирана информация за развитието след Съобщението на Комисията относно справедливата търговия от 1999 г.⁴ и предлага предварителни съображения относно ролята на публичните органи и заинтересованите страни в областта на справедливата търговия и другите частни системи за гарантиране на устойчивост. Въпросите, които ще бъдат разгледани, са от значение за няколко области на политиките на ЕС, като например защита на потребителите, икономическо и социално развитие, търговия, корпоративна социална отговорност, околна среда и вътрешен пазар на ЕС. По целесъобразност настоящото съобщение може да бъде последвано от по-целенасочени инициативи в една или няколко сфери на политиките.

Настоящото съобщение не обхваща системите за устойчивост и етикетирание, създадени от публичните органи (като например знака за екомаркировка на ЕС).

2. РАЗВИТИЕ НА СПРАВЕДЛИВАТА ТЪРГОВИЯ ОТ 1999 Г. НАСАМ

Най-впечатляващото развитие от 1999 г. насам се осъществи на националните пазари, където вече присъстват продукти, сертифицирани като съответстващи на принципите на справедливата търговия. В отговор на призива на съобщението от 1999 г. за въвеждане на единна маркировка и за необходимостта от механизъм за независима проверка и контрол беше успешно въведена маркировка за съответствие на продуктите с принципите на справедливата търговия⁵.

Процентът на познаване от страна на потребителите на маркировка за съответствие с принципите на справедливата търговия надмина 70 % в Обединеното кралство през 2008 г. (срещу 12 % през 2000 г.)⁶ и във Франция (74 % през 2005 г., срещу 9 % през 2000 г.)⁷. Обемът на световните продажби на стоки, сертифицирани като съответстващи на принципите на справедливата търговия, надмина 2,3 млрд. евро към края на 2007 г.⁸ (но все още далеч по-малко от обема на продажбите на биологични храни и все още под 1 % от общия обем на търговията)⁹. Европа е родината на справедливата търговия: между 60 % и 70 % от общите продажби се осъществяват тук, като процентът съществено варира между най-бързо разрастващия се пазар (Швеция) и наскоро присъединилите се държави-членки, в които понятието все още е сравнително ново.

Справедливата търговия изигра новаторска роля за изясняването на въпроси като отговорността и солидарността, с което оказва въздействие и върху други оператори и стимулира появата и на други системи за устойчивост. Свързаните с търговията частни инициативи за гарантиране на устойчивост прилагат различни социални или екологични стандарти за одит¹⁰, които нараснаха по брой и пазарен дял. Може би най-добре известният социален стандарт е SA8000, иницииран от Social Accountability

⁴ COM(1999) 619 от 29.11.1999 г. Информация за съобщението на Комисията от 1999 г. ще намерите в приложение II.

⁵ Вж. допълнителната информация относно определенията в приложение I.

⁶ Данни на фондация „Справедлива търговия“, 2008 г.

⁷ ОИСР, Работен документ относно търговската политика № 47. Част 1, 10 януари 2007 г.

⁸ Fairtrade Labelling Organizations International, 2008 г.

⁹ Land, P. & Andersen, M, „What is the world market for certified products“, Commodities and Trade Technical Paper, OECD.

¹⁰ Вж. също портала за отговорно управление на веригата на доставките, създаден като част от Европейския алианс за корпоративна социална отговорност: www.csr-supplychain.org.

International (SAI) през 1997 г.¹¹ Сред системите за гарантиране с по-широк обхват, включващи едновременно социални и екологични критерии, са например Utz certified и Rainforest Alliance (RA).

Инициативите за устойчивост на търговията в различните части на Европа, в които участват много на брой фирми, варират от национални системи за обединяване на резултати от социални одити до транснационални инициативи с известна подкрепа от страна на правителствата, като например Инициативата за етична търговия (ETI)¹². Извършването на подготвителна работа за постигане на съответствие със стандартите и тяхното одитиране от страна на операторите не води задължително до сертифициране и етикетиране, насочено към потребителите; постигането на съответствие и одитът на стандартите могат да се разглеждат като част от усилията на дадено предприятие в областта на корпоративната социална отговорност (КСО)¹³, което не винаги е упоменато върху продукта. Дейностите във връзка с КСО могат да бъдат подкрепени и от ангажираността на предприятията с определен набор от възприети критерии или цели, например в рамките на инициативата на ООН „Глобален договор“¹⁴.

Пазарите, свързани с предоставянето на частни маркировки, могат да бъдат разделени на следните сегменти:

- (1) самата област на справедлива търговия;
- (2) други сертифицирани продукти, заемащи определена пазарна ниша, които не участват официално в системата на справедливата търговия, но са предназначени за потребители, които се интересуват от проблемите на устойчивостта (Rainforest Alliance, Utz Certified);
- (3) продукти, обхванати от минимални стандарти, за които се цели да станат приложими за всички сфери на промишлеността (например Общият кодекс за сектора на кафето — „4C“, инициативата „Партньорство за етика в чаяния сектор“);
- (4) всички останали (суровини и стоки без търговска марка).

Даден производител може да продава във всички четири категории едновременно. За потребителя може да се окаже трудно да оцени значението на различните системи за устойчивост. Така че развитието в политически и институционален план следва да бъде оценявано на фона на тази комплексна ситуация.

¹¹ Според SAI „търговците на дребно, фирмите собственички на търговски марки и други работодатели по целия свят, които осъществяват годишен оборот на продажбите в размер над 175 млрд. долара прилагат SA8000“; www.sa-intl.org.

¹² В този контекст могат да бъдат споменати и инициативата „Business Social Compliance“ (<http://www.bsci-eu.com/>) и програмата „Global Social Compliance“ (<http://www.ciesnet.com/2-wwedo/2.2-programmes/2.2.gscp.background.asp>).

¹³ Съобщение (2006)136 от 22 март 2006 г.: „Да превърнем Европа в еталон по отношение на корпоративната социална отговорност на предприятията“.

¹⁴ www.unglobalcompact.org.

3. ПРИЛАГАНЕ НА КРИТЕРИИТЕ ЗА УСТОЙЧИВОСТ

Частните системи за устойчивост, свързани с търговията, прибягват до определени критерии за оценка и/или гарантиране устойчивостта на продуктите. Критериите често се основават на един или няколко от трите стълба на устойчивото развитие: икономическо, екологично и социално развитие, понякога съчетани в международни стандарти и споразумения. Някои системи се концентрират върху конкретен въпрос или цел (например намаляване на въглеродните емисии с цел смекчаване на изменението на климата), докато други се опират на критерии в по-широкия контекст на устойчивото развитие.

Настоящият раздел описва първата от упоменатите по-горе категории — справедлива търговия¹⁵, която постигна висока степен на разпознаване от страна на потребителите на пазарите, на които се осъществява. Това разпознаване е придружено от висока степен на разбиране на въпросите, които справедливата търговия повдига. Критериите и стандартите, прилагани от справедливата търговия, са сред най-широкообхватните и амбициозните, доколкото обхващат широка гама от въпроси и условия, имащи отражение върху производителите в развиващите се страни, като включват по-специално заплащането на минимална цена на производителя и премия на неговата общност.

Критерии за справедлива търговия:

Критериите, определени от Движението за справедлива търговия и препотвърдени в доклада на Европейския парламент от 2006 г., са:

- **справедлива цена за производителя**, така че да се гарантира справедливо заплащане, покриване на разходите за устойчивото производство и жизнен стандарт на трудещите се. Необходимо е цените да бъдат най-малко равностойни на минималните цена и премия в условията на справедлива търговия, когато такива са фиксирани от международните асоциации за справедлива търговия;
- **предварително извършване на част от заплащането**, в случай че това е поискано от производителя;
- **дългосрочни, стабилни отношения с производителите** и участие на същите в определянето на стандартите за справедлива търговия;
- **прозрачност и проследимост** по цялата верига на доставките, с цел осигуряване на подходяща информация за потребителите;
- производствени условия, **зачитащи осемте основни конвенции** на Международната организация по труда (МОТ);

¹⁵ В приложение III са представени допълнителните частни системи за гарантиране на устойчивост, упоменати в настоящия раздел.

- опазване на околната среда, закрила на правата на човека и по-специално на правата на жените и децата, както и **зачитане на традиционните методи на производство**, които насърчават икономическото и социално развитие;
- **изграждане на капацитет и оправомощаване** на производителите, по-специално на малките и маргинализирани производители и работници в развиващите се страни, на техните организации и на съответните техни общности, с цел да се осигури устойчивост на справедливата търговия;
- подкрепа за производството и **пазарния достъп** за организациите на производителите;
- **дейности за засилване на осведомеността** относно производството и търговските отношения в условията на справедлива търговия, мисията и целите на справедливата търговия и преобладаващата несправедливост на правилата на международната търговия;
- **мониторинг и проверка** на спазването на тези критерии, при което по-съществена роля трябва да играят организациите на страните от Юга, с цел съкращаване на разходите и засилено участие на местно равнище в процеса по сертифициране;
- редовно провеждане на **оценка на въздействието** от дейностите в областта на справедливата търговия.

4. ПОЛИТИЧЕСКИ СЪОБРАЖЕНИЯ

4.1. Принос към устойчивото развитие

Една от спецификите на справедливата търговия и другите частни системи за гарантиране на устойчивост се състои в това, че те представляват основно една доброволна и динамична система, която еволюира в синхрон с осведомеността и нуждите на обществото и потребителите. Развитието на свързаните с търговията частни системи за гарантиране на устойчивост в търговията се опитва да следва еволюцията на разбирането на предизвикателствата пред устойчивостта. В някои случаи тези системи са начело на развитието, спомагайки за засилването на осведомеността и стимулирайки интереса на потребителите и разбирането на новите и нововъзникващите предизвикателства пред развитието. Пазарните ниши и системи могат да въздействат върху основната икономическа дейност и формулирането на правителствените политики.

Комисията счита, че не следва да играе роля в йерархизирането или регламентирането на критериите, свързани с частните системи за гарантиране на устойчивост в търговията, нито да взема отношение по тяхната значимост във връзка с целите за устойчиво развитие. Регламентирането на критериите и стандартите би ограничило динамизма на частните инициативи в тази сфера и би възпрепятствало по-нататъшното развитие на справедливата търговия и другите частни системи и техните стандарти.

Устойчивото развитие може да бъде подпомагано от системи, които отдават приоритетно значение на екологичния, социалния или икономическия компонент. От значение за доброто функциониране на пазара е на потребителите и производителите да се осигури достъп до надеждна информация за системите. В настоящия документ могат да се посочат някои елементи от значение за оценката на добрите практики, която операторите следва да проведат според Комисията.

Стандартите и критериите следва да са обективни и недискриминационни, за да се избегнат евентуални (непреднамерени) отрицателни въздействия, по-специално за производителите в развиващите се страни. Комисията приветства всички усилия в посока на по-голяма яснота на определенията, например посредством публикуването на Харта на справедливата търговия. За да се даде възможност на потребителите да правят информиран избор, е необходимо стандартите и критериите да са ясни, а системите да бъдат прилагани по прозрачен начин. Сред информацията, която потребителите и производителите биха могли да изискват, за да запазят доверие в пазара, е частта от надбавката върху цената, която се заплаща на производителите¹⁶.

В най-добрия случай, би следвало да се осигури независим мониторинг, който да гарантира, че продуктите са получени в резултат на практики, отговарящи на конкретни критерии, в които присъстват в равновесие съображения от екологично, икономическо и социално естество. Естеството и резултатите от процедурите по одит следва да бъдат достъпни в случай на инспекция¹⁷. Следователно Комисията призовава съответните страни да подобрят методите си за оценка, за да се даде възможност на потребителите да правят информиран избор.

Повече яснота и разбиране са необходими по отношение на действителното въздействие на частните системи за устойчивост за производителите в развиващите се страни, както и за обкръжаващата ги среда в по-широк смисъл. В най-добрия случай на потребителите следва да се предложи определена обективна оценка за въздействията от системите. В тази област Комисията се надява да постигне подобрене, предвид работата, която вече е в ход, и очаква напредък, който би могъл да състави основите за по-нататъшни политически съображения¹⁸.

В приложение IV е представен списък на определени от ЕИСК въпроси от процедурен характер във връзка със системите за предоставяне на гаранции на потребителите. Комисията призовава за продължаване на усилията за постигане на общо съгласие относно това какви основни процедурни изисквания е разумно да се поставят пред системите, като същевременно продължава да се избягва всяка намеса при определянето на подходящи стандарти за устойчивост за частните системи.

¹⁶ В доклада на камарата на общините на Обединеното кралство „Справедлива търговия и развитие“ от юни 2007 г. се предложи въвеждането на етикет, указващ в проценти частта от цената, заплатена на производителя.

¹⁷ В приложение IV е представен списък на определени от ЕИСК проблеми по отношение на системите за предоставяне на гаранции на потребителите.

¹⁸ ISEAL започна изпълнението на проект за съставяне на документ с цел разглеждане на добрите практики за измерване на въздействието от стандартите и сертифицирането.

Принципи за максимизиране на въздействието на свързаните с търговията частни системи за гарантиране на устойчивост:

- Запазване на неправителствения характер на частните системи на цялата територия на ЕС.
- Проучване на възможността за евентуални полезни взаимодействия между системите и за превръщането им в по-разбираеми за потребителите и производителите.
- Постигане на обща позиция относно разумните основни процедурни изисквания.
- Установяване на обективните факти относно сравнителните въздействия от отделните свързани с търговията частни системи за гарантиране на устойчивост в търговията.

4.2. Свързани с търговията частни системи за гарантиране на устойчивост и СТО

Либерализацията на търговията може да създаде възможности за икономически растеж и устойчиво развитие. Развитието и интеграцията на развиващите се страни в глобалната икономика, по-специално на най-слабо развитите от тях, са ключови цели на търговската политика на СТО и ЕС.

Многостранната либерализация на търговията в системата на СТО е най-ефикасният начин за разширяване и управление на световната търговия и може да допринесе за създаването на възможности за икономически растеж и устойчиво развитие. Въпреки това, либерализацията на търговията не е достатъчна; въздействието на търговските политики за растежа, развитието и устойчивостта е отчасти предопределено от нормативната уредба и политиките в много други области, които влияят на растежа и устойчивото развитие.

Частните инициативи, които се основават предимно на доброволно участие, са съвместими с една недискриминационна многостранна система на търговски отношения. Всяка правителствена намеса или регулаторен механизъм, свързани с подобни системи за етикетирание, дори и да не са проблематични сами по себе си, трябва да вземат предвид задълженията, поети в рамките на СТО, по-специално с цел да се гарантира тяхното прозрачно и недискриминационно функциониране.

Принцип във връзка със задълженията, поети в рамките на СТО:

- Гарантиране на прозрачно и недискриминационно функциониране на системите за етикетирание.

4.3. Обществени поръчки

Сферата на обществените поръчки претърпя съществено развитие. Разходите на публичните органи представляват сума, равностойна на 16 % от БВП на ЕС, и следователно съставляват ключов стратегически пазар.

С цел да се отговори по-адекватно на нуждите на възложителите от ръководни насоки за изпълнението на устойчиви обществени поръчки, Комисията наскоро прие съобщение „Обществени поръчки, насочени към една по-добра околна среда“¹⁹ (допълващо Зелената книга на Комисията за зелени обществени поръчки) и понастоящем работи върху публикуването на паралелно ръководство за социални обществени поръчки. Взети заедно, тези ръководни насоки съставляват едно цялостно ръководство за устойчиви обществени поръчки.

Властите на редица държави призовават към включване на принципите за устойчивост или „справедлива търговия“ при провеждането на търгове в техните политики по обществените поръчки. Някои държави-членки стигат и по-далече, като изискват въвеждането на „конкретна маркировка за съответствие с принципите на справедливата търговия или неин еквивалент. В съответствие с европейските правила за възлагане на обществени поръчки, възложителите, които желаят да закупят стоки, съответстващи на принципите на справедливата търговия, нямат право да изискват специално етикетиране, тъй като това би ограничило достъпа до участие за продукти, които не са получили такова сертифициране, но отговарят на сходни стандарти за устойчива търговия.

Ако даден възложител възнамерява да закупи стоки, съответстващи на принципите на справедливата търговия, той може да заложи в техническите спецификации на стоките съответните критерии за устойчивост, които трябва да бъдат свързани с предмета на договора и да са в съответствие с другите съответни правила на ЕС за възлагане на обществени поръчки, включително основните принципи за еднакво третиране и прозрачност. Тези критерии трябва да са свързани с характеристиките или експлоатационните качества на продукта (напр. изделия от стъкло, произведени от рециклиран материал) или производствения процес на продуктите (напр. продукти на биологичното земеделие).

Възложителите, които възнамеряват да закупят стоки, гарантиращи устойчивост, не следва просто да възприемат принципа за конкретно етикетиране и да го включат в техническите спецификации за покупката. Вместо това те би трябвало да обърнат внимание на подкритериите, на които се основава маркировката за съответствие с принципите на справедливата търговия и да използват само тези от тях, които са от значение за предмета на покупката. Възложителите трябва винаги да дават възможност на участниците в търга да докажат, че спазват тези стандарти посредством използване на маркировки за съответствие с принципите на справедливата търговия или чрез други средства.

Екологичните и социални критерии също могат да бъдат включени в клаузите за изпълнение, при положение че тези критерии са свързани с изпълнението на въпросния договор (напр. изплащане на минимално възнаграждение на работниците, ангажирани в изпълнението на договора), и да съответстват *mutatis mutandis* с останалите изисквания, упоменати по-горе във връзка с техническите спецификации.

¹⁹ Съобщение на Комисията „Обществени поръчки, насочени към една по-добра околна среда“, COM(2008) 400 от 16 юли 2008 година.

Принципи, които помагат за осъзнаването на потенциалния принос за устойчивото развитие, постиган благодарение на решенията за извършване на покупки на публичните органи:

- Да се гарантира наличието на адекватни насоки за това как да се извършват устойчиви обществени поръчки.

4.4. Подкрепа от страна на ЕС

Комисията е предоставила финансова подкрепа в полза на справедливата търговия и други дейности, свързани с устойчивата търговия, най-вече посредством финансовите инструменти за сътрудничество за развитие (глава 19 от бюджета), посредством дейности по съфинансиране с НПО. Между 2007 г. и 2008 г. бяха разпределени 19,466 млн. евро за различни осъществявани и съфинансирани от НПО дейности. По-голямата част от тези дейности бяха насочени към повишаване на осведомеността в ЕС.

Дейностите, финансирани в рамките на многогодишните стратегически документи на държавите-членки и индикативните програми, обхващащи селското стопанство и развитието на селските райони, включват дейности, улесняващи осъществяването на справедлива търговия. Специалната рамка за подпомагане на традиционните доставчици на банани от страните от АКТБ и съпътстващите мерки към Протокола за захарта също допринесоха да се помогне на селскостопанските производители да продават в пазарната ниша на справедливата търговия. От другата страна на веригата, за облекчаването на търговската дейност, както и на справедливата търговия, могат да допринесат и проекти в подкрепа на развитието на търговията и на частния сектор.

За бюджетни години 2008 и 2009, специално за дейности във връзка със справедливата търговия, към средствата от бюджета за търговската политика (глава 20) са включени допълнителни кредити в размер на 1 милион евро годишно. Тези кредити ще бъдат използвани за допълване на финансирането по линия на финансовите инструменти за развитие²⁰.

ЕО предостави подкрепа за „проекти, свързани със справедливата търговия“ главно въз основа на търсенето, отговаряйки на искания за предоставяне на безвъзмездна помощ от НПО за съфинансиране на дейности в тази област, предимно свързани с повишаване на осведомеността в ЕС. Европейската комисия възнамерява да обърне по-голямо внимание на оказването на подкрепа за провеждане на оценки на въздействието, на усилията за постигане на прозрачност на пазара и за оценяване на трудностите при прилагането на схемите и получаването на сертифициране. Тази дейност би могла допълнително да бъде подкрепена от сходни действия от страна на държавите-членки на ЕС по финансиране на проучвания относно въздействието на справедливата търговия.

Един проект на Комисията, чието осъществяване бе поето от Конференцията на ООН за търговия и развитие (UNCTAD), е насочен към разработването на интернет портал относно системите за заявяване на съответствие с принципите за устойчивост. Целта на проекта е предоставяне на съпоставима информация относно съдържанието и функционирането на редица съществуващи системи, което да донесе ползи както за потребителите, така и за производителите. По този начин се цели увеличаване на прозрачността относно това по какъв начин различните системи третират съответните критерии и правят възможно обмена на мнения между заинтересованите страни.

²⁰ В приложение V са представени примери за текущо финансиране.

Принципи, които спомагат ЕС да оказва по оптимален начин своята пряка подкрепа за системите:

- Набелязване на целеви области в рамките на съществуващите бюджетни разпоредби, като например проучвания, изясняващи въздействието на различните системи, подкрепа за усилията в посока осигуряване на прозрачност на пазара и анализ на разходите и ползите от предоставената подкрепа.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ: РОЛЯТА НА ПУБЛИЧНИТЕ ОРГАНИ И НА ОПЕРАТОРИТЕ ВЪВ ВРЪЗКА СЪС СПРАВЕДЛИВАТА ТЪРГОВИЯ И ДРУГИТЕ СВЪРЗАНИ С ТЪРГОВИЯТА ЧАСТНИ СИСТЕМИ ЗА ГАРАНТИРАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТ

Предвид потенциалните ползи, които справедливата търговия и другите свързани с търговията системи за гарантиране на устойчивост могат да осигурят за устойчивото развитие, Комисията възнамерява да запази своя ангажимент към тях и да им оказва по-нататъшна подкрепа. При целесъобразност настоящото съобщение може да бъде последвано от допълнителни инициативи в една или няколко области на политиките. На този етап Комисията:

- **Припомня** важността на запазването на неправителствения характер на справедливата търговия и на другите сходни системи за гарантиране на устойчивост на цялата територия на ЕС. Регулирането от страна на публичните органи би могло да възпрепятства функционирането на динамичните частни системи.
- **Отчита**, че справедливата търговия се отличава със значително присъствие на значителна част от пазара на ЕС и с висока степен на разпознаване от страна на потребителите, което е свързано с разработването и прозрачността на стандартите и принципите, на които се основава системата.
- **Отчита**, че много от различните по вид частни системи могат да допринесат за постигането на целите на устойчивостта, но големият им брой може да доведе до риск от объркване сред потребителите. Комисията вижда възможност процесът на размисъл относно принципите за максимизиране на въздействието от частните системи за гарантиране на устойчивост, свързани с търговията, да бъде продължен, като същевременно се избягва въвеждането на определения за подходящи стандарти за устойчивост, които тези системи да следват. Това обаче по никакъв начин не накарнява задълженията за спазване на вече въведените от публичните органи съответни стандарти и законодателство във връзка с гарантирането на устойчивост.

В този контекст Комисията:

- **Припомня**, че прозрачността и адекватността на предоставяната на потребителите информация за стандартите на частните системи за гарантиране на устойчивост са от ключово значение и че би било полезно постигането на общо съгласие относно това какви основни процедурни изисквания (като например независим мониторинг) е разумно да се поставят.
- **Припомня**, че провеждането на по-нататъшна оценка на въздействието на частните схеми за гарантиране на устойчивост би могло да представлява крачка напред от ключово значение.

- **Възнамерява** да проучи възможността за продължаване на диалога, сътрудничеството и, при целесъобразност, конвергенцията между отделните частни системи за етикетирание, с цел насърчаване на възможните полезни взаимодействия и увеличаване на яснотата за потребителя.

В контекста на обществените поръчки Комисията:

- **Подчертава** интереса от предоставяне на ръководни насоки за възлагащите обществени поръчки публични органи, за да могат те да осъзнаят изцяло потенциалния принос към устойчивото развитие в резултат от техните решения.
- **Подчертава**, че възложител, който възнамерява да закупи стоки, ползващи се от гаранция за устойчивост, следва да прилага само критерии, свързани с предмета на своята покупка и да се съобразява с другите съответни правила на ЕС в областта на обществените поръчки. Възложителите трябва винаги да дават възможност на участниците в търга да докажат че спазват тези стандарти посредством използване на маркировки за съответствие с принципите на справедливата търговия или чрез други средства.

В контекста на финансирането Комисията:

- **Възнамерява** да продължи финансирането на съответните дейности, свързани със справедливата търговия, и на други дейности, свързани с устойчивата търговия, в съответствие с досегашната си практика. Това не изключва възможността за финансиране и на по-целенасочени действия с цел преследване на набелязаните приоритети.
- **Припомня** необходимостта от оценяване на резултатите от извършените анализи на въздействието, което частните системи за гарантиране на устойчивост оказват върху параметрите на устойчивото развитие, в това число и на последиците за икономическите и социалните критерии относно развитието в държавите производителки. Предвид значението, отдавано от частните системи на гарантирането на устойчивост на условията на труд и живот за производителите в развиващите се страни, Комисията счита, че на този аспект следва да се обърне по-специално внимание. При анализа следва да се съпостави въздействието от различните частни системи, както и да се осигури база за евентуални по-нататъшни инициативи в тази област.

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЗА СПРАВЕДЛИВА ТЪРГОВИЯ

Стандартите на справедливата търговия са резултат от консултации между заинтересовани страни и експерти и са определени в съответствие с изискванията на *Международния алианс за социална и екологична акредитация и етикетирание (ISEAL)*. Алиансът представлява официално сътрудничество между водещи международни организации за определяне на стандарти и оценка на съответствието, занимаващи се с въпроси от социално и екологично естество.

Две са организациите, които определят стандарти в областта на справедливата търговия на международно равнище и извършват сертифициране на организации за справедлива търговия по целия свят, в съответствие с принципите на ISEAL: *Международната асоциация на организации за етикетирание за справедлива търговия (FLO)* и *Световната организация за справедлива търговия (WFTO)* (по-рано известна като *Международна асоциация за справедлива търговия, IFAT*). WFTO е асоцииран член на ISEAL. Тези две определящи стандарти организации са разработили „*Харта на принципите на справедливата търговия*“.

Съгласно „*Хартата на принципите на справедливата търговия*“ (януари 2009 г.) понятието „справедлива търговия“ е дефинирано както следва (въз основа на определението на FINE от 2001 г.):

„Справедливата търговия е търговско партньорство, основано на диалог, прозрачност и взаимно уважение, с което се цели по-висока степен на справедливост в международната търговия. Тя допринася за устойчивото развитие, като предоставя по-добри условия на търговия и гарантира правата на маргинализираните производители и работници, по-специално на тези от страните от Юга. Организациите за справедлива търговия, подкрепяни от потребителите, са активно ангажирани с оказването на подкрепа на производителите, повишаването на осведомеността и борбата за промяна на правилата и практиките на конвенционалната международна търговия“.

Това определение се използва и в настоящото съобщение.

Международната асоциация на организации за етикетирание за справедлива търговия (FLO) представлява асоциация на голям брой заинтересовани страни, като в нея участват над 23 организации, търговци и външни експерти. Организацията разработва и извършва преглед на стандартите на справедлива търговия и предоставя подкрепа на производителите, сертифицирани като участници в справедливата търговия, като им помага да получат и запазят сертифицирането и да се възползват от възможностите, предлагани от пазара. Международната асоциация на организации за етикетирание за справедлива търговия (FLO), например, определя стандартите, а друго международно предприятие за сертифициране, FLO-CERT, извършва редовна проверка и сертифициране на производителите спрямо тези стандарти и извършва одит на стокообмена между производителите и вносителите.

Освен това, *Световната организация за справедлива търговия (WFTO)* е разработила система за сертифициране от независима трета страна: системата за управление на устойчивата справедливата търговия.

Не е лесно да се направи разграничение между целенасочените дейности на НПО, т.е. такива, чиято главна цел е да се допринесе за устойчивото развитие, и по-общите инициативи, които са ориентирани преди всичко към бизнеса, но се стремят да допринесат и за целите на устойчивостта. Например супермаркетите предлагат свои собствени търговски марки на продукти, съответстващи на принципите на справедливата търговия, едновременно с други продукти, сертифицирани като съответстващи на принципите на справедливата търговия.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

СЪОБЩЕНИЕТО ОТНОСНО СПРАВЕДЛИВАТА ТЪРГОВИЯ ОТ 1999 Г.

Проблемите, набелязани в съобщението от 1999 г., бяха разглеждани многократно. На европейско равнище докладът на Европейския парламент от 2006 г. (Докладът Шмид) и проучвателното становище на Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК) от 2005 г. (с докладчик Ричард Адамс) представиха съображения във връзка със справедливата търговия и сходни частни системи за гарантиране на устойчивост. През юни 2006 г. Европейският съвет прие своята обновена стратегия за устойчиво развитие и включи справедливата търговия в призива към държавите-членки за насърчаване на устойчивите продукти²¹.

Въпросите, свързани с етикетирането за устойчивост са разгледани и в редица документи, свързани с политиките на ЕО: съобщението относно селскостопанските продуктови вериги, зависимостта и бедността; политиката на ЕС по отношение на Африка; плана за действие относно памука; стратегията „Подпомагане на търговията“, приета от Съвета през октомври 2007 г. и Зелената книга на Комисията относно качеството на селскостопанските продукти (октомври 2008 г.)²². Въпреки това, съобщението на Комисията от 1999 г. относно „справедливата търговия“ си остава най-подробното изложение на позицията на Комисията по отношение на тогавашното понятие за „справедлива търговия“.

Съобщението наблегна на три въпроса от ключово значение: i) развитието на справедливата търговия трябва да върви ръка за ръка с развитието на „етична търговия“; ii) справедливата търговия следва да допринася за устойчивото развитие посредством доброволно участие, а намесата на ЕО следва да бъде съобразена със задълженията, поети в рамките на СТО; и iii) системите трябва да отговарят на нуждите на производителите от развиващите се страни и да позволяват на потребителите да правят избор въз основа на достатъчно информация.

²¹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf>, стр. 13.

²² Зелената книга на Комисията относно качеството на селскостопанските продукти от октомври 2008 г. разглежда въпроса за справедливата търговия в контекста на схемите за сертифициране на качеството на храните. Планирано е предстоящо публикуване на съобщение на Комисията по същия въпрос. Зелена книга за качеството на селскостопанските продукти: продуктови стандарти, изисквания към селскостопанското производство и схеми за качество — COM (2008) 641 окончателен от 15 октомври 2008 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

КРИТЕРИИ, СВЪРЗАНИ С ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И БИЗНЕСА, КАКТО И СОЦИАЛНИ И ЕКОЛОГИЧНИ КРИТЕРИИ

Настоящата част се отнася до раздел 3 от съобщението и предоставя примери за сертифицирани продукти, имащи за цел повишаване на осведомеността на потребителите по отношение на въпросите на устойчивостта.

Схемите за сертифициране си приличат в това, че включват критерии, свързани с добрите селскостопански и бизнес практики, както и социални и екологични критерии. Кодексът за поведение на Utz Certified (който понастоящем се прилага за кафето и се предвижда да обхване и какаото, чая и палмовото масло) съдържа елементи като стандарти за водене на документация, възможно най-малка и документирана употреба на агрохимикали за защита на посевите, защита на правата на трудещите се и достъп до здравеопазване и образование за работниците и техните семейства. В социалната област закрилата на работниците се основава както на националните законодателства, така и на конвенциите на МОТ, но е свързана и с жилищното настаняване, чистата питейна вода и обучението на работниците. Екологичните критерии са свързани с превенцията на ерозията на почвите, използването на водните и енергийните ресурси, устойчивите енергийни източници и обезлесяването.

Други частни системи се отличават с по-голяма степен на насоченост към околната среда: наименованието „Rainforest Alliance“ подсказва, че организацията, която го носи, е една от тях, въпреки че на практика нейната система за сертифициране съчетава едновременно съображения от екологичен и социален характер.

- Система за социално и екологично управление
- Съхраняване на екосистемите
- Закрила на дивите животни и растения
- Опазване на водите
- Равностойно третиране и добри условия на труд за работниците
- Здравословни и безопасни условия на работното място
- Отношения в рамките на общностите
- Интегрирано управление на растителните култури
- Управление и опазване на почвите
- Интегрирано управление на отпадъците

Трети вид стандарт, посочен в раздел 3 от доклада, е стандартът, определен с намерението да бъде прилаган към „цялата промишленост“, вместо да обслужва определена пазарна ниша на добре информирани потребители. Пример за такъв вид инициатива е Асоциацията за общ кодекс за сектора на кафето (4C), която през

последните пет години работи върху изграждането на основите за устойчиво развитие в сектора на кафето. Стандартите на тази асоциация надграждат Целите на хилядолетието за развитие на ООН и се стремят да отхвърлят най-лошите форми на социални, екологични и икономически практики в производството, обработката на продукта след събирането на реколтата и търговията със зелено кафе. Определенията се основават преди всичко на Декларацията на ООН за правата на човека, както и на съществуващите конвенции и норми на ООН и, по принцип, на националното законодателство. След като бъдат премахнати десетте най-лоши практики, участниците трябва да продължат постоянно да подобряват останалите параметри, заложени в кодекса.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Оперативни въпроси, свързани със системите за предоставяне на гаранции за потребителите, набелязани от Европейския икономически и социален комитет:

а) Управление на системата

Кой упражнява контрол над системата като последна инстанция?

б) Цели на системата

Целите ясно ли са дефинирани?

в) Обхват на системата

Системата дава ли отговор на „проблема“, така както той се определя обикновено?

г) Стандарти или условия на системата

Стандартите, които са определени и подложени на мониторинг в рамките на системата, отразяват ли нейните цели?

д) Оценка на въздействието

Провежда ли се меродавна оценка на въздействието на системата по отношение на целите?

е) Независим преглед

Извършва ли се независим преглед на функционирането на системата?

ж) Анализ на разходите и ползите

Съществува ли процедура за оценка и мониторинг на разходите по системата, понасяни от доставчиците, търговците и потребителите, спрямо напредъка в посока на постигане на целите?

з) Публични изявления

Публичните изявления на сертифицираните предприятия или доставчици отговарят ли на целите, стандартите и резултатите на системата?

ПРИЛОЖЕНИЕ V

ТЕМАТИЧНИ ПРОГРАМИ „СЪВМЕСТНО ФИНАНСИРАНЕ С ЕВРОПЕЙСКИ НПО“ И „УЧАСТИЕ НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ В РАЗВИТИЕТО“

Проекти за 2007 и 2008 г., целите и/или дейностите на които включват насърчаване на справедливата търговия

Година на сключване на договор	Наименование	Договаряща страна	Националност	Бюджет	Код DAC
2008	<i>ESTRATEGIA PARA EL FORTALECIMIENTO DE INICIATIVAS COMUNITARIAS PRODUCTIVAS ACORDES CON EL DESARROLLO SUSTENTABLE</i>	FUNDACION TIERRA VIVA	Venezuela	49968	15150
2008	<i>COMPETITIVIDAD PRODUCTIVA Y COMERCIAL DE LA RED DEPARTAMENTAL DE PEQUEÑOS PRODUCTORES DE HABA CONVENCIONAL Y ORGÁNICA (ASOHABA) EN EL MERCADO COMUNITARIO Y DE COMERCIO JUSTO</i>	CREDI FUTURO ASOCIACION		380000	43040
2008	<i>Cafe amigable con la naturaleza Santa Cruz - Bolivia</i>	ASOCIACION CENTRO DE PROMOCION AGROPECUARIA CAMPESINA	Bolivia	515267	43040
2008	<i>OntunLan, N"do Botor - Turismo Socialmente responsavel no sector de Quinhamel</i>	INSTITUTO MARQUES DE VALLE FLOR FUNDACAO	Portugal	496389,32	33210
2008	<i>Espaço por um Comércio Justo: alternativas em rede</i>	CENTRO DE INFORMACAO E DOCUMENTACAOAMILCAR CABRAL ASSOCIACAO	Consortium	370011,99	15150
2008	<i>Decent Life - decent work. Enhancing international strategies and policies of trade unions</i>	SUDWIND DIE AGENTUR FUR SUD NORD BILDUNGS UND OFFENTLICHKEITSARBEIT GMBH	Consortium	662264	99820
2008	<i>Mobilizing for a sector dialogue for the improvement of working conditions in the globalized toy industry</i>	SUDWIND DIE AGENTUR FUR SUD NORD BILDUNGS UND OFFENTLICHKEITSARBEIT GMBH	Consortium	929043	99820
2008	<i>F.R.A.M.E. (Fair and Responsible Action in MEiterranean area)</i>	CONSORZIO CTM-ALTROMERCATO SOCIETACOOOPERATIVA	Consortium	494821	99820
2008	<i>Network Sustainable Consumption</i>	SUDWIND DIE AGENTUR FUR SUD NORD BILDUNGS UND OFFENTLICHKEITSARBEIT GMBH	Consortium	647023	99820

2008	<i>Creating Coherence. Trade for Development: Development Aid for Trade</i>	MOVIMENTO PER L AUTOSVILUPPOL INTERSCAMBIO E LA SOLIDARIETA	Consortium	968233	99820
2008	<i>A NETWORK FOR THE DEVELOPMENT</i>	PROVINCE OF PESARO AND URBINO	Consortium	115621	99820
2008	<i>Frauen und Globalisierung: Decent work for ALL! – Informations- und Mobilisierungskampagne für menschenwürdige Arbeit für Frauen in der globalen Exportindustrie am Beispiel Bekleidung</i>	CHRISTLICHE INITIATIVE ROMERO EV	Consortium	720446	99820
2008	<i>Verantwortliche Öffentliche Beschaffung und Menschenwürdige Arbeit JETZT!– Öffentlichkeits-, Bewusstseins- und Lobbykampagne zur Durchsetzung sozialer und ökologischer Beschaffung von Öffentlicher Hand und privaten Institutionen</i>	CHRISTLICHE INITIATIVE ROMERO EV	Consortium	701163	99820
2008	<i>Local capacity building for Fairtrade in Sweden, Finland and Estonia</i>	FORENINGEN FOR RATTVISEMARKT SVERIGE	Consortium	823148	99820
2008	<i>Network of Schools and Local Communities contributing to the achievement of the MDGs</i>	POLSKA AKCJA HUMANITARNA	Consortium	999000	99820
2008	<i>Fair Flowers - a gift to all involved. Raising the awareness of local authorities, consumers and traders on the production of cut flowers in developing countries</i>	FIAN FOODFIRST INFORMATIONS & AKTIONS NETWERK SEKTION DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND EV	Consortium	669087	99820
2008	<i>A case for poverty reduction: Consumer awareness and action in 6 EU member states</i>	CONSUMERS INTERNATIONAL LBG	Consortium	857713	99820
2008	<i>Introducing the MADE-BY label for sustainable fashion in the United Kingdom</i>	STICHTING INTERKERKELIJKE AKTIE VOOR LATIJNS AMERIKA SOLIDARIDAD	Consortium	770000	99820
2008	<i>La sensibilisation sur les interdépendances entre Nord et Sud : un enjeu pour la mobilisation des citoyens européens en faveur du développement.</i>	ASSOCIATION FRERES DES HOMMES	France	789205,5	99820
2007	<i>Export Trade from Kenya – Enabling the poor to share the fruits.</i>	AFRICA NOW LBG	Royaume-Uni	408000	31191
2007	<i>Appui aux familles vulnérables dans deux zones cotonnières du Mali</i>	ASSOCIATION VETERINAIRES SANS FRONTIERES - CENTRE INTERNATIONAL DE COOPERATION POUR LE DEVELOPPEMENT AGRICOLE VSF CICDA	France	740614,53	43040
2007	<i>Empowering Emerging Farmers through fair trade development in South Africa</i>	STICHTING INTERKERKELIJKE AKTIE VOOR LATIJNS AMERIKA SOLIDARIDAD	Pays-Bas	1000000	33120
2007	<i>PUBLIC AFFAIRS - Mobilising action for Fair Trade Public Procurement</i>	STICHTING EUROPEAN FAIR TRADE ASSOCIATION	The Netherlands	568200	99820

2007	<i>Campaign for sustainable purchasing of computers: Making public purchasing in Europe work for development by raising awareness of the working conditions and environmental issues in the global supply chain of computers.</i>	WELTWIRTSCHAFT, OKOLOGIE & ENTWICKLUNG - WEED EV	Germany	1038334,5	99820
2007	<i>Enlarging FAIR</i>	PANGEA - NIENTE TROPPO SOCIETA COOPERATIVA SOCIALE SCSARL	Italy	448198,2	99820
2007	<i>Expanding Fair Trade Awareness in Slovakia and the Czech Republic</i>	NADACIA INTEGRA	Slovakia	202779	99820
2007	<i>Fair consumption</i>	MAGOSFA KORNYEZETI NEVELESI ES OKOTURISZTIKAI ALAPITVANY		99880,26	99820
2007	<i>Supermarkets, supply chains and poverty reduction</i>	WAR ON WANT	United Kingdom	360000	99820
2007	<i>Decent work, trade and development: raising awareness among trade unions and women's groups of the employment implications of international trade relations</i>	WAR ON WANT	United Kingdom	720000	99820
2007	<i>Education for Global Sustainability, Responsible Consumption and Fair Trade</i>	UUSI TUULI RY		496579,78	99820
2007	<i>FEEDING AND FUELLING EUROPE</i>	MAGYAR TERMESZETVEDOK SZOVETSEGE	Hungary	1078521,66	99820
2007	<i>Médiatiser la face invisible du développement</i>	ASSOCIATION COMITE FRANCAIS POUR LASOLIDARITE INTERNATIONALE	France	346591,06	99820
				19 466 102,80	